

BIBLIA

A decemberi elmélkedéseket Kovács Tádé (Tata), a januáriakat Király Ignác (Erd) készítette.

December 1. — Advent 1. vasárnapja —

Mt 24,37–44 — Tolvajt várunk vagy Gazdát?

Adventus Domini = a Gazda megérkezése. Jézus a gazdánk, ő pedig jön-megy. Édesanyjához Názáretben, magzatként, időszámításunk kezdete előtt 7 körül, majd 9 hónappal később Betlehemben újszülöttként. Megjárta Egyiptomot, majd 12 évesen Názáretből a fővárosba érkezett, életében először népe egyetlen templomába, s csak harmadnapra indult vissza szüleivel. Ácsműhelyéből 30 éves kora körül elindult a Jordán partjára unokabátyjához, hogy átvegye tőle a stafétabotot. A következő három év során így eljutott népe min-

den városába s falujába, jó hírt hozva az alacsony sorsúaknak, s dörögve a magas rangúakra. Ezért aztán, amikor ünnepélyesen elment Jeruzsálembe, megkapta a maga bitófáját. Harmadnapra mégis elment tanítványaihoz, kizárólag hozzájuk, s még 40 napot töltött velük, mielőtt véget ért volna úgynevezett első történelmi eljövetele. E közben lelkükre kötötte, hogy készen várják második eljövetelét a történelem végén. S bármily bizonytalan időre tette is ezt, oly élénk színekkel festette le, hogy még saját életükben várták.

December 8. — Advent 2. vasárnapja — Mt 3,1–12 — Egyenes utat készítünk Gazdánknak?

A múlt vasárnap evangéliuma előre tekintett a történelem végére: Jézus második eljövetelére. A mai visszatekint a történelem közepén történt elsőre, s annak előkészítőjére. János unokabátyó Illés próféta öltözékében és szellemében dörren a népre és annak vezetőire. Túlfűtött lelkesedésében ő is túllő a célon, mint nagy elődje, de csak szóban. Illés még kardélre hányhatja a versenyben alulmaradt 450 Baál-prófétát, János már csak beigéri a fakivágást, pelyvaégetést. Egyébként útkészítésre szólítja föl hallgatóságát, amely elég tetemes: nemcsak a folyópartiaktól áll, ha-

nem fővárosiakból és vidékiekből is, egész Júdea területéről.

A kép érdekessége Izajás nyomán az, hogy az úton nem mi zarándokolunk Adonáj elé, hanem ő jön hozzánk (*advenit*). A jó hír az, hogy Adonáj egyenes úton akar jönni, mert az a legrövidebb, a leggyorsabb, s alig várja, hogy együtt legyen velünk. A „rossz hír” viszont, hogy a görbeségeket nekünk kell levágnunk – az egyenes út elkészítése a mi feladatunk. Az eredmény azonban minden várakozást felülmúló: a Nagy Találkozás így koprodukció lesz: „Isten & én + ti”.

Azóta eltelt majd 2000 év. Mégsem tévedtek nagyot, mert az egyén életében is eljön a Gazda érkezésének az ideje: mind az első, mind a második. Az első, mikor rádöbbenek, hogy ő a Gazdája szívemnek, és senki más. Nem, amikor megsúgják nekem, de hidegen hagy, hanem amikor magam döbbenek rá. Ettől fogva virrasztva várom a másodikat, a hazaérkezés pillanatát. Ha elbőbiskolok is, lámpásomhoz kéznél kell lennie a tartalék olajnak, különben eljövetelekor kívül rekedek, s nem nyerek felvételt.

Mindkét történelmi eljövetele állásfoglalásra készítet. Vannak, akiket vonz, mint vasat a mágnes, de vannak, akiket nem. Akár a mezőn vagyunk, akár a malomban, akár a mezőgazdaságban, akár az iparban. Legyünk férfiak vagy nők, fiatalok vagy öregek, haladók vagy maradók, szigorúak vagy lazák, rajtunk múlik, hogy a hirtelen betoppanót tolvajnak nézzük-e, aki ellen védekezni kell, vagy édes Gazdánknak, aki hazajött, s nála mi is otthon vagyunk. Minden egyházi év minden adventje erre az állásfoglalásra sarkall.

Ez az Isten Országáé itt a földön. Egészen közel jött, de csak a megtérés révén lesz itt.

A megkeresztelkedés eredeti jánoszi szertartása gyönyörűen jelképezi a belső folyamatot. Önző énünk elmerül, belefut a tisztulás vízébe. A légszomj, az élni akarás azonban feldob, s az új leget, lelkületet újjászületett emberként szippantjuk be. A szertartást azonban nem szabad farizeusi módon kijátszani a belső folyamat végrehajtása ellenében. Ha viszont létrejön, remek gyümölcsöket terem az illető, a többiek és Adonáj Apácskánk örömére.

December 15. — Advent 3. (Örvendezés) vasárnapja — Mt 11,2–11 —

Örömhír: Nincs plafon!

Mától kifelé megyünk a készület bűnbánati idejéből. Ezért egy pillanatra elfelejtjük a liturgia lila színét, és rózsaszínűre váltunk. Mitől láthatjuk rózsaszínben a világot? Attól, hogy nem kell mást várnunk. Elég nekünk Jézus. Ő „A SZABADÍTÓ”! Ha vakok voltunk is, megtanít látni. Ha bénák, járni. Ha leprások, megtisztulni. Ha süketek, hallani. Ha halottak, újra élni. Ha szegények voltunk, az evangélium gazdagságát nyújtja nekünk.

Kell-e nagyobb karácsonyi ajándék nekünk a legsötétebb decemberi vagy a legszürkébb januári hétköznapon is? Ez a tudat világított be János sötét börtöncellájába is, amikor tanítványai választ vittek neki Jézustól. A tanítványnak is elég, ha olyan lesz, mint a mestere (Mt 10,25). Tudniillik annyira üldözött. Jánosra, akit Heródes Antipász pribékjei a börtöntöltelékek méretére zsugorítottak, Heródiás és leánya ármánykodására pedig egy fejjel még kisebbre, bátran fel lehet nézni, mint asszonyok magzat-

jai között eddig a legnagyobbra. De nincs plafon. Akit e világ még kisebbé tesz hite, szeretete miatt, az nála is nagyobb lehet Isten Országának szemszögéből nézve.

Sőt! Senki sem szeret jobban, mint az, aki életét adja barátaiért (Jn 15,13). És aki hisz Jézusban, ugyanazokat a tetteket viszi végbe, amelyeket ő, sőt még nagyobbakat is, mert ő elment az Atyához (vö. Jn 14,12). De más-más értelemben, persze: itt maradt, és visszajön.

December 22. — Advent 4. vasárnapja — Mt 1,18–24 —**Eljött, elment, el fog jönni, de addig is velünk van!**

Mt 1,23: „Íme, a hajdon méhben várandós lesz, s fiút fog szülni, és *Emmanuel* néven fogják nevezni” (Iz 7, 14), ami lefordítva: *Velünk az Isten*.

1Kir 8,57: Az Úr, *a mi Istenünk velünk van*, amint atyáinkkal velük volt. Nem hagy el, és nem taszít el minket.

1Kir 8,58: Maga felé hajlítja szívünket, hogy az ő útjain járjunk, és szem előtt tartjuk parancsait, rendelkezéseit és törvényeit, amelyeket atyáinknak adott.

Iz 8,6: Mivel ez a nép megvetette Siloének csendesen folydogáló vizeit, és remeg Rázontól meg Remaljahu fiától:

Iz 8,7: Azért az Úr felhossa ellenük a Folyam hatalmas és nagy vizeit: az aszsirook királyát és annak dicső hatalmát.

Kilép a medréből, s vize kiárad a partja-in túl.

Iz 8,8: Behatol Júdába, és áthömpölyög rajta, előnti, míg egészen nyakig nem ér. Kiterjesztett szárnyai betöltik országot egész szélességét, ó *Immanuel*.

Iz 8,9: Vegyétek tudomásul, népek: Vereség vár rátok. Hallgassatok ide, ti távoli nemzetek! Csak öltösetek fegyvert! Vereség vár rátok. Csak övezzétek fel magatokat! Vereség vár rátok.

Iz 8,10: Hiába szöftök terveket: úgyis meghíusul. Hasztalan hoztok határozatot: nem valósul meg. Mert *velünk az Isten*.

2Krn 32,7: „Legyetek erősek és bátrak! Ne féljete és ne rettegjete Assíria királyától, és a vele levő sokaságtól, mert *aki velünk van*, erősebb, mint ő.

Jn 14,9: „A Szabadító azt mondja neki: „Annyi ideje *vagyok veletek*, Fülöp, és nem ismertél fel?”

Mt 28,19: Menjete el tehát, tegyete tanítvánnyá minden népet, belemerítve őket az Apának, a Fiúnak és a Szent Szellemnek nevébe,

Mt 28,20: tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én meghagytam nektek; és íme, én *veletek vagyok* minden napon a világ végezetéig.

Ha tolvajnak néztük, s féltenünk kell tőle „gumicáinkat”, mégis folyton a nyakunkon van, az kínos. De ha tudjuk, hogy a Gazdánk, s állandóan szívügye, hogy szívügyeink, gondolataink s útkészítő tetteink mindig a helyükre kerüljenek velünk magunkkal együtt, akkor minden nap karácsony.

December 25. — Nagykarácsony: Jézus születésnapja — Jn 1,1–18 —**Új ajándék a régi helyébe**

14. v.: A Szó tehát megtestesült, és körünkben vert sátrat (észrevettük hát káprázatosságát, oly káprázatosságot, amely egy Apánál tartózkodó egyetlen) telve *kedvességgel (kharisz) és igazsággal*.

16. v.: ...valamennyien kaptunk teljességéből, mégpedig *kegyet (kharisz) egy (másik) kegy helyébe*.

17. v.: Hiszen Mózes által a törvény volt adva, egy Fölkent Szabadító által pedig *a kegy és az igazság* termett itt.

18. v.: Istent senki sem látta soha; egy egyetlen, aki az Apa keblére (hajló), az kezdte elmagyarázni.

Karácsonyi ajándékról beszél a János-prológos. Újabb ajándékról, amelyet az agyonhasznált régi helyébe

kaptunk az isteni teljesség bőségéből. A mózesi törvény 613 paragrafusa sok mindentől megóvta a választott népet, mégis időtlen időig (40 évet) bolyongtak a pusztában, s az Ígéret Földjére már egy sem ért be azok közül, akik a Rabszolgaság Házából elindultak. A választott népből kiemelkedik azonban a ma ünnevelt Fölkent Szabadító. Ő már valamennyiünk számára fejeli meg és foglalja össze a mózesi törvényt. János evangélista ezt az „igazság és kedvesség” szó párral fejezi ki.

A jézusi igazság kemény és hideg, mint a betlehemi jászol fája. Ki bírja hallgatni? Minden langyosat kiköp, és egyértelmű állásfoglalást kíván a sze-

vények, alacsonyorsúak, üldözöttek oldalán. A kedvesség puha és meleg, mint a pólya, amelybe az Édesanya göngyölte Újszülöttjét. Ez az a közösségteremtő szeretet, amelybe nemcsak a közel állók férnek bele, hanem még a szembeállók is.

Ha ezekben kitartunk, minden nap karácsony lesz számunkra, de még azoknak is, akik ránk figyelnek. Mi az Ünnepeletre figyelünk. Ő pedig Apjáról magyaráz. Arról, aki mégsem oly kemény, ahogy Mózes képzelte, mikor kiirtatta az aranyborjú imádoit, hanem lágy szívű, mint a tékozló fiúk Apja, de hogy ezt megtapasztaljuk, ahhoz kőkeményen vissza kell fordulnunk tékozló utunkról.

December 29. — Szent Család vasárnapja — Mt 2,13–15.19–23 —**Mit ki nem bír egy család, ha Istenre figyel!**

Tegnap volt Aprószentek ünnepe (Mt 2,16-18). A betlehemi gyermekgyilkosság versei tehát ma kimaradnak a perikópából. Nem is illenek a mai ünnephez, bár a történet sötét hátterét mégiscsak e véres esemény képezi. Ez elől menekül a Szent Család Egyiptom (*Micrájim* = bekerítés, fogság, számkivetés) földjére. Názáretiek. Csak az összeírás idejére érkeztek ősük, Dávid városába. Senki nem ismeri őket. Ha ismerné, nem egy jászol lenne az Újszülött bölcsője. A kismamát épp eléggé megviselhette az út Názáretől Betlehemig. Nem kell hazasietni. Ácsmunka Betlehemben is akad. A konkurencia sem lehet túl nagy. A mágusok látogatása óta házbérre, ennivalóra is telik az

aranyból. Kezdenek beilleszkedni. Kezd jól menni nekik. Együtt a kis család. Mi hiányzik a boldogsághoz? A názáretiek gyanúsítgatása a legkevésbé. S ekkor beüt a krach.

Nem ment jól Ábraháméknak Mezopotámiában? Adonáj kihívta őket onnan, a biztos egzisztenciából a bizonytalanba. Józsefekkel ugyanez történik. „Fölkelvén nyalábold fel a kisgyereket meg az édesanyját, és fuss Egyiptomba, aztán maradj ott, amíg nem szólok neked; Heródes (hősök sarja) ugyanis épp keresi a kisgyereket, hogy elveszejtse.” Mit törődne egy ekkora király egy ekkora ács-csecsemővel? Ha meg Adonáj megígérte neki Dávid trónját, úgyis az övé lesz. Aludjunk rá egyet! Túl so-

kat vacsoráztam, azért vannak rémálmaim. Logikus. Nem?

És József minden logika ellenére alkalmazkodik az illogikus valósághoz, amelyről értesült. S a kb. 20 kisgyerek közül ezért pont az egyetlen keresett úszta meg ép bőrrel a király hatalomföltökönyörtelenségét. A lépés túl nagy, túl nehéz, túl logikátlan és túl rosszkor jönne. Csakhogy a jelek szerint ez jön Istentől. Megtesszük. Együtt. Máriának sincs ellenvetése? Tarisznyába a bölcsek aranyával, és császárok leszünk Egyiptomban, mint ősünk öccse, a másik József. De mit mondunk, honnan az arany, ha Heródes katonái igazoltatnak? Az arany marad. Elásva? Szétoosztva az újdonsült betlehemi ismerősök között?

Mindegy. Dolgos két kezem van. Ács-munka mindenütt akad. Indulunk.

Odaérnek, berendezkednek. Minden rendben. Apa végzi a munkáját. Anya vezeti a háztartást. Gyerek cseperedik,

barátkozik az ottaniakkal. Erre vissza az egész. Nem is csak Betlehemig, hanem Archelaosz, a hatalomföltő Heródes méltó fia miatt föl egészen Názáretig. Nem sok ez egy kicsit? Semmi nem

sok, míg együtt a család Isten akarata szerint. Sőt, a viszontagságok még jobban összeforrasztják. Bár minden családnak ilyen összetartó, Égi Apácánkra figyelő lenne!

Január 1. — Újév — Lk 2,16–21 — Pásztorokként, Máriákként ebben a világban...

Tegnap a múltba tekinthettünk, mérlegre téve az elmúlt évünket. Ma a jövőbe tekinthetünk. Álmodozó ködösítés helyett a realitásokra épülő vágyak, tervek, álmok ideje ez. A liturgia Máriát állítja a hívők elé, az édesanyát, a figyelő és gondolkodó asszonyt, aki teszi a dolgát, és keresi az összefüggéseket családjá és a külvilág között. Akkor is és ma is kihívásokkal teli az emberi élet. Ezekre adott válaszaink mutatják, hogy hol tart az Istennek tetszeni akaró fejlődésünk.

Pásztorok éjszakai foglalatossága a nyugvó nyáj őrzése, beszélgetés a tábornúznél, a lepihenés az őrzés beosztása után. Az összeírások miatti utazók még a falu melletti barlangokat is igénybe veszik éjszakára. A pásztorok istállóit is. Akkor és arrafelé is természetes volt a vendégszeretet, a kérő megsegítése. Nem illegális lakásfoglalás ez, hanem bekéredzkedés, küldöttek (angelosz = angyal = küldött) által közvetített kapcsolat felvétele. Különlegessé színezték, számtalan mesélő által csodás elemekkel kibővített és szerkesztők által összerendezett, s így reánk hagyományozott anyag sugározza a Jézus iránti szeretetet. A pásztorok megindulnak, mert új baba születése az istállójukban nem mindennapi esemény. A hívő zsidók számára kiemelt isteni ajándék a gyermek, főként, ha fiú. Ők nem magyaros „komatát” visznek, hanem ami éppen kéz-

nél van. Lelkesek, biztatják egymást. Mintha olvasták, hallották volna Lao-Ce gondolatát: „Ha a távoliakat akarsz megközelíteni, hagyd abba az okoskodást.” Megérkezvén beszélnek arról, amivel tele a szívük. Arról, hogy ők is várják Jahve fölmentjét, elégük van már a rómaiak és a velük kollaborálók elnyomásából. Minden fiúcska új remény. Elmondják, közlik, kommunikálnak. Beszélgetés kerekedik ebből, gondolatcsere, interakció. A beszélgetésből egymás megismerése válik lehetővé. A megismerés pedig egymás megszeretésének lehetőségét hordozza. A kedves és figyelmes látogatás után a pásztorok mennek a dolgukra, vissza a nyájhoz.

Mária részese és kiemelt szereplője az eseményeknek. Az istálló szülés (az otthon szülés keményebb változata) utáni teendők nem zárt védőburkot formálnak benne. Nincs hír arról, hogy a csudába kívánná a férfi látogatókat, a pásztorokat. Nemcsak magának szülte babáját, hanem népének, népe Istenének is. Minden valamire való zsidó asszony így szülte gyermekét. A férfiak országos léptékű és személyes mélységű beszélgetésében maga is jelen van. Csodálkozik a nagy, népe egészét érintő beszélgetésen. Neki a fiacskája azzal köti le figyelmét, hogy szoptatni kell, büfiztetni kell, tisztába kell tenni, álomba ringatni, még akkor is, ha a baba számára az éjszaka még nem feltét-

len az alvás ideje. Szívébe véste a hallottakat. Jól csak a szívével lát és hall az ember. Az édesanyák különleges látó- és hallóképességgel rendelkeznek. A jelenben meghallott és meglátott dolgok építik a holnapot. Úgy épül ez a holnap, hogy gondolkodik az ember, az édesanya is. Az el-elgondolkodó Mária sokféleképpen zárhatta egy-egy gondolkodási idejét. „No, majd meglátjuk. Elég a mának a maga teendője. De jó lenne Istennek tetszően felnőni a feladatokhoz...” Az bizonyos, hogy vallásos, imaéletet élő család voltak. Szülői szerepüket tudatosan vállalva, elsősülött gyermeküket Isten akarata szerint nevelve és a népük jövőjét is munkálóan akarták teljesíteni. A mi Veress Péterünk figyelmeztetése rájuk nem vonatkozott: „Aki nem akar gyermeket nevelni, mi köze annak a jövőhöz?” A szülés nehéz körülményeiben való talpraesett helytállásuk mutatja, hogy a „lehető jót akarták, s nem a képzelt jót” (Széchenyi).

Pásztorokként, Máriaként... emberhez méltó emberként kell viselkednünk. Egy új naptári év kezdetekor érdemes magunkra alkalmazni Babits szavait: „Minden beszédnek hallgatással és meghallgatással kell kezdődnie.” Hallgatással, vagyis befelé forduló égre tekintéssel. Meghallgatással, azaz egymásra figyélssel. Tudjuk mi is jól, hogy maradandó gyümölcsseink égi és földi jó kapcsolatainkból születnek.

Január 6. — Vízkereszt — Mt 2,1–12 — Küldetés

A „napkeleti bölcsek” története csodálatos és mindmáig hatással bíró történet. Mondanivalójának sokfélesége, népmesei elemekkel színezett közérthetősége méltán tette népszerűvé a magyar szentelményi gyakorlatban is, az ekkor szokásos házszenelésekben. Királyok, csillagászok, mágusok? Űstökösök, meteorok, csillagászati együttállások? Nevek, indítékok, borszínek? Megihletett művészek, kutató csillagászok, történeti hitelességet bizonygató teológusok színezik, elemzik ezt a szép történetet. Mi most jobbá levésünk érdekében és jézusi tájékozódásunk alapján elmélkedjünk. Tegyük ezt annak jegyében, amit Albertus Magnus írt: „A fejlődés a hívő növekedése a hitben, nem pedig a hité a hívőben.”

Máté evangéliuma meg szeretné nyerni a zsidókat Jézus ügyének. Jézus is nagyon meg szerette volna nyerni népét az Isten Országának (Mt 10,5). Megszólította a nyitott szívű fiúkat, akikből tanítványai lettek. Megszólította népe vezető rétegét, akikből tanítványok második vonala lett (Nikodémus, Arimateai József). Megszólította az akkori vallási és politikai elitet, akikből halálos ellenségeket szerzett magának. Sajat népe fontos volt számára (Mt 9,35). Nem ment külföldre, csak pár hónapos menekülésként (Szíria, Mk 7,24). Nem tanult nyelveket, még a latint és a görögöt sem, hanem tájszólásos arám nyelvvel járta be elsősorban Galileát. Pásztorációs körei jól mutatják, hogy ott és úgy akart hatni, ahol és ahogyan a

leginkább hatékony lehetett: Kafarnaum és a Genezáreti-tó környékén, kis falvakban, szabad természetben (hegyek, mezők, vízpartok, népi gyülekező helyek).

Az ember az anyanyelvén tud igazán szívből, a vallomás mélységével szólni (ima). Ha én az emberiség magyarázó kultúrájához tartozom, akkor ez kötelez. Meg kell jelenítenem szóban, írásban, magatartásban azt, amit beláttam a jézusi tanításból. Máté a maga zsidó gondolkodása szerint jeleníti meg. Jahve áldásának megmutatkozása a vagyion (arany), a hatalom (tömjén) és az egészség (gyógyító mirha). A mi Jézustól tanult értékszemléletünk talán nem ilyen ajándékokat vinne. Vihetnénk köszönő leveleket, amelyeket

Kárpátaljáról küldenek a „névtelen” adományozóknak (adástörvény). Vihetnének fotókat a fogyatékkal élők nyaraltatásáról a Fecskepalotából (szolgálat törvénye). Adhatnánk ajándékba börtönt is vállalt, erőszak-megtagadó testvérbarátaink bírósági iratait (békességteremtés). Máté figyelmezteti népét: ha nem fogadjátok el a názáreti Jézust, akkor jönnek majd a pogányok, és leköröznek titeket. Jézus is szembesül a sikertelenségekkel. Ki kell tágítania küldetésének határait, emberiség szélességüvé (Mk 16,15; Mt 28,19; Lk 24,46). „Sokan jönnek majd napkeletről... és otthonra találnak a mennyek or-

szágában” – figyelmezteti népét Máté Jézusa (8,11). Jövünk mi is, innen napnyugatról?

„Ébredj a valóra!” – kiált ránk Kosztolányi. Az Isten álma az emberiség teljességére vonatkozó álom. Az emberiség pedig itt van nekünk magyaroknak, testközelen. Személyes kapcsolataink sem csupán a magunk népére korlátozódnak: a budapesti utcákon ott a fél világ – nyelvében, bőrszínében, viselkedésében... elviselni valóiban is. Küldetésünk erőtere is itt van-e testközelen, szívközelen, értelmességében? Mindig soknyelvű ország voltunk (1900-ban a lakosságnak csak 40%-a beszélt magyarul), mindig kaptunk esélyt az emberiség Kárpát-me-

dencei egybeszeretésére. Könnyebb Trianon miatt siránkozni, mint felgyűrni az ing ujját, és elhivatottan az egybeszeretést munkálni. „Az emberek akkor fecsegnek és veszekszenek, amikor nem megy a munka” – írja Illyés Gyula. A fecsegés a kötelezettségvállalás nélküli, súlytalan szóáradat. A veszekedés az önös érdekek territóriumharca. Jézustól tanultuk értékszemléletünk folyamatos átalakításának kötelezettségét, és ennek munkálását másokban, a fecsegés helyett. Jézustól tanultuk, hogy barátoknak (Jn 15,15) és testvéreknek (Lk 22,26) tekintve egymást, az ő békessége lakozzék bennünk, és közöttünk a civakodás helyett végre megszülessék a testvérbarátság.

Január 12. — Jézus megkeresztelkedése — Mt 3,13–17 — Istenélmény

A Júdeában működő Keresztelő János híre eljut Galileába is. Népét felrázni akaró apokaliptikus igehirdetése és a bűnöket lemosó bemeztési gyakorlatának híre útnak indítja Jézust is. Jézus hallgatja Jánost, és egyetértésének jeléül maga is bemeztkezik. Meg kell halni a bűnnek, ezt keményen fejezi ki a víz alá merítés korabeli gyakorlata. Új életet kell kezdeni, ezt jól fejezi ki az ismét és végre levegőhöz jutás. Ez az életélmény valami nagy változást indít el Jézusban. Valami, valaki úgy megérinti őt, hogy el kell mennie a „pusztába”, át-gondolni élete értelmét. Jézus istenélménye következményeiben, gyümölcseiben ismerhető fel. Édesanyjai-édesapai istenképre jutni egy apokaliptikus, jutalmazó-büntető istenképű zsidó és Keresztelő János-i istenkép után, csak úgy válik érthetővé, ha feltételezzük Jézus belsőleg megtapasztalt istenélményét.

Az istenélmény megrázó, felrázó találkozás az Istennel. Keresztelő Jánosnak a maga keményen rendet csináló Istennel való találkozása olyan mélységű volt, hogy életét tette rá erre az élményre. Jézusnak a mindenkit szerető Istennel való találkozása olyan bizalmat váltott ki Jézusból, hogy életét tette rá erre az élményre. Egyikük sem őrizgette élményét titkos lelki zár alatt, hanem mozdult, szóban és tett-

ben megjelenítette azt, amit Isten akaratának élt át. Úgy, amint ezt Lao-Ce írta: „A bölcs ember nem elraktároz, hanem visszatükröz.” Jézus visszatükrözte a mennyei Atya őt és minden embert édes fiának, édes leányának valló isteni szeretetet, amely nem pusztító istennyilat, hanem éltető esőt ad jókra és gonoszakra egyaránt. A vízből feljövő, végre levegőhöz jutó Jézus éltető istenélménye az a kiindulópont, amelyre azután egész életét építi, amely egész küldetését meghatározza. Kiindulópont, amely elindítja a pusztai lelkigyakorlatra, és beindítja az Isten Országának meghirdetésére, építésére. Azonnal el kellett vonulnia, hiszen ő is tudta: „Mások megértéséhez a hallgatás vezet” (Lao-Ce). Isten megértéséhez is, az emberek megértéséhez is, sőt önmagunk megértéséhez is az elcsendesülés vezet.

Istenélményről beszélni olyan, mint például a szerelemről beszélni. A szerelmes ember vallomása személyes és bensőséges élmény annak, akiben viszontszerelem él. Ugyanakkor közhe-lyek, szóvirágok érzelgős halmazok annak számára, aki nem tudja, hogy milyen is a szerelmesnek lenni. Lehetséges-e, hogy egy nyitott szívű és égre is tekintő embernek ne legyen istenélménye? Sajnos lehetséges, hogy valaki nem éli át személyes és belső átöleltés-

gét. A legtöbb embernek már a nagy bajok sem segítenek abban, hogy az Istenre hagyatkozás ösbizalmát átélje. Zsigereinkben hamarabb átéljük a lázadás, a tiltakozás, a mindent megkérdőjelezés azonnali feltörését. Könnyebbnek látszik a felületen mozogva önközpon-tú zajjal, vagy mélyebbnek gondolt, de ugyanúgy személytelen vallásos köddel működtetni életünket. Aki számára az a természetes, hogy összejönnek élete jó dolgai, az hogyan élhetné át, hogy nem mázlista, hanem megajándékozott? Mindenkinek ajánlatos feltárnia élete megajándékozottságát, személyes megszólíttóságának nem tudatosított élményeit. Ez csak az enyém, csak nekem szólt, csakis értem történt... Ezt élményszerűen átélni nagy erőforrás a hit-hűség nehezebb időszakában.

Piros betűs napokként tartjuk nyilván a születésnapokat, névnapokat... Istenélményünket hogyan jegyeztük be az életünkbe? Gyümölcseink mutatják belső értékeinket. Életművünk mutatja alapjaink értékének időállóságát. Testvérbarátságaink néha-néha értő fülekre találhatnak akkor is, amikor egy imában felvillantjuk istenélményeinket. Istenre figyelő közösségben nem titok legbensőbb megszólíttóságunk. A „lelki kivagyiságtól” megment, hogy a megszólíttóság nem privilégium, hanem felelősség, feladat.

Január 19. — Évközi 2. vasárnap — Jn 1,29–34 — Tisztelet

Keresztelő János nagy egyéniség volt. Tisztelete a keresztény világban is kiemelkedő. Jézus mellett ő az egyetlen szent, akinek a születésnapját is ünnepeljük (június 24.). Megemlékezünk vértanúhaláláról is (augusztus 29.). Az ősegyház kiemelten foglalkozik azzal, hogy Jézushoz való viszonyát, küldetésének jelentőségét feszültségmentesen tisztázza. A mai evangélium is erről szól.

Olyan elkötelezett emberről van szó, aki lelkiismerete szerint élt, és teljesítette azt, amit küldetésének vallott. Illés prófétára jellemző megjelenése (teveszőr ruha bőrvével), messiásvárók mozgalmának elindítása valóságos népmozgalmat jelentett. Háttérben ott az őt kinevelő esszénus mozgalom és annak fellegvára, Khirbet Kumrán. A Jordánba bemeztés szakrális cselekménye messiási sajátosság, amely a bűnnek megha-

last és az új életre megszületést jelképezte. Nem véletlen, hogy a rituális dolgokban jártas és felelősséget hordozó papok és leviták tisztázni akarják Jánossal, hogyan is értelmezi önmagát és tanítását. Akik egyetértettek tanításával, azok „megkeresztelkedtek”, bemeztették magukat Jánossal. Ezek közül alakult ki tanítványi köre. Komoly közösség ez, sajátos imagyakorlattal (Lk 11,1) és komoly böjtölésekkel (Mk 2,18). A

Messiás eljövételét előkészítő küldetésüket annyira komolyan vették, hogy sokáig párhuzamosan léteztek a Jézus által elindított mozgalom mellett, például Efezusban (ApCsel 19,7). Nem volt sűrűlódásmentes és kérdések nélküli a Jézus és János közötti kapcsolat, és a tanítványi körök közötti kapcsolat sem. János evangéliuma ennek részletező tisztázását igyekszik elvégezni. Olyan nagy volt azonban a különbség a jánosi messiás-és istenkép és Jézus tanítása között, hogy János okkal bizonytalanodott el unokaöccse, Jézus személyét és küldetését illetően. A hatalmasok felé, a nép felé felkiáltójelekkel beszélt, Jézus felé viszont kérdőjelekkel fordult. Szinte reá illik Széchenyi vallomása: „Becsületesen közlegénykedni, ez a célom” (Kelet népe).

Tisztelni nem a másságot, hanem az értéket kell. Példaértékű személyiség áll előttünk. Akkor is az, ha a mi jézusi tájékozódásunk nagyon eltér az ő értéksejtelésétől (például apokaliptikus

szemlélete, büntető istenképe...). Azt teszi, ami a meggyőződése. Igyekszik figyelni, kérdezni, gondolkodni. Törökszik arra, hogy tovább is adja mindazt, amit Istene ügyének tart. Az üdv-történet részének tartja küldetését, és nem gondolja tévedhetetlennek magát. Nyitott munkálkodó, aki elviseli, hogy legszűkebb tanítványi köréből némelek átpartolnak Jézushoz (Péter, András, János... Jn 1,35-47). Rajongói őt tartották a Messiásnak, és követői a 2. század végén is közösséget alkottak.

A tisztelet azt is jelenti, hogy magunkra alkalmazzuk Keresztelő János értékeit. Mindenkinek szerepe, dolga van Isten üdv-történetében. A magam helyének megtalálása és az abban való helytállásom lelkiismereti kötelességem. Az ál-alázat köntösébe bújtatott szerénykedések nem méltóak egy istenkép-reményű emberhez. „Én egy kis senki vagyok... egyszerű kisemberként élek... alkalmatlan vagyok magasztos dolgokra, erre vannak a papok, veze-

tők...” Lehet, hogy nem kerülök be semmiféle szentírásba, még újságba sem, de ha teszem jézusi dolgomat, akkor nekem is szól a Mester: „Nevetek föl van írva a mennyben.” Fejlődőképes nyitottság kell ahhoz, hogy ne csupán éveink szaporodjanak, és ősz hajszálaink, hanem a minőségi előbbre lépés is jellemző legyen ránk. Érdeklődés, megfontolás, szempontok ütköztetése, dialógus segíthet tudatom folyamatos csiszolásához. Amit pedig értéknek láttam meg, azt képviselnem is illik. Akkor is, ha ma már másként látom a dolgokat, mint régebben, és holnap remélhetőleg még a maihoz képest is előbbre jutok. Fejlődésünk szellemi értékáramoltatásra épül. Szellemi értéklátásra épül életünk alakítása. Keresztelő János inkább elviselte a lefejezést, minthogy feladta volna a fejében lévő értékeit.

„Ne félj, szólj, dalolj bátran, / mert ez hited jele. / Bízol a szabadságban, / s mersz is élni vele” (Bódás János).

Január 26. — Évközi 3. vasárnap — Mt 4,12–23 — Emberhalász?

Keresztelő Jánost letartóztatják. Jézus elhagyja Júdeát, és hazamegy Galileába, Kafarnaumba. Hozzácsapódnak fiatalok, és van, akiket maga hív tanítványai körébe. Igehirdetése, tettei egyre ismeretebbé teszik, népszerűsége hamarosan veszélyezteti azt, amire küldetve gondolja magát. Csodadoktort, királynak való vezéregyéniséget látnak benne. Jézus azonban ragaszkodik az emberek értékszemléletét átalakítani akaró (metanoia), és ezáltal életvitelüket is átalakítani akaró küldetéséhez. Emberhalász, aki a Genezáreti-tó halászfialjaiból is ezt akar nevelni. Erre hívja meg Pétereket, és bennünket is.

A világvallássá alakuló kereszténység (Szent Pál jelentős munkássága nyomán) olyan struktúrát hozott létre, amely a mindenkinek szóló jézusi meghívást hierarchikus rendszerbe helyezte. Van, aki apostolkodik (pap, szerzetes), és van azok tömege, akik igénylik, és el is tartják függetlenített, apostolkodó vezetőiket. Beszéljünk világosan: Jézus mindenkit meghívott arra, hogy hirdesse és életével hitelesítse az Isten Országáról szóló jó hírt.

Ami az alkalmasságot illeti, gondoljuk meg: Minden egészséges lelkű ember alkalmas arra, hogy szóban és tettben képviselje azt, ami őt boldogítja. Mindennapi örömeinket is milyen szívesen megosztjuk egymással, hát akkor az életünk értelmét meghatározókat rejteneink el, vagy bízunk rá „szakavatott” vezetőkre? Az egyszerűség kedvéért most kétfajta embert különböztet-

sünk meg. Vannak alapító egyéniségek, és vannak építő egyéniségek. Az alapítók erős személyiségek, EGY-ügyűek, céltudatosak, „felülről és belülről vezérelt” emberek. Isten megszólítottjai, Jézus radikális követői. A mindennapi élet küszködése kevésbé érintik őket (támogatást kapnak követőiktől), magasztos elképzeléseiknek tanítványokat, követőket akarnak szerezni. Ők a történelem, az üdv-történelem szentjei. Ilyen volt Jézus is, szent Ferenc is... Bulányi atya is. Mindannyian elmondhatják: „Nem én üzentem, én csak a hírnök voltam” (M. Morgan). Mindannyiunk mennyei Atyjának hírnökei voltak, vannak, lesznek...

Az építő egyéniségek a mindennapok szentjei. Most rólunk van szó! Nagyobb vagy kisebb személyiségek – emberi mércével nézve –, akik igyekeznek fölzárkózni a belátott jézusi értékekhez. Építkeznek belül, építkeznek kívül. Az ő életükben formálódnak élőhetőségé a nagy elvek. Az ő mindennapjainkban bontakoznak ki a nagy elvekből a kis részletek, amelyek Isten Országának megjelenései a Földön. Ők a Jézust követni akarók „tömege” (bár csak már az lenne!), ők azok, akiknek életében vizsgáljuk Isten álma az emberről. Rájuk hárul Isten becsületének megvédése ebben a világban. Vállalják az ezzel járó kiállást: „Mert semmi vagy, ha nem vagy ellenállás!” – írja Babits Mihály. Lehet, hogy „kisbajos” emberek, mégis hordozói, megjelenítői a Teremtő elképzelésének. Ez nem

megy úgy, hogy csak a függetlenített papi vezetésre hagyjuk az irányítást. Kellenek a közösségvezetők (papok, civilek), akik kiemelt szolgálói az Úgynek. De semmiképpen nem pótolják mindannyiunk aktív munkálkodását az evangelizálásban. Ugye világos, hogy eddig is az emberhalászásról beszélünk?! Engem kihalászott valaki az Isten számára, nekem is ez a dolgom. Dolgom? Hívásom! Ebből kihúzódni, vagy vezetőként fellegrába vonulni méltatlan a kincset talált emberhez. „A toronyba vonulás nem illik a próféta-szerephez” – figyelmeztet Babits.

Sok akadály van. Egyházi, vallási hagyományunk, személyes névtelenségi-visszahúzódsági vágyunk, a magas igényszint miatti egzisztenciális (anyagi) leterheltségünk, alacsony lelki és szellemi igényszintünk... Be kell vallanunk, a legfőbb akadály mi magunk vagyunk. Ezzel azt is el kell ismernünk, hogy felelősségünk Isten és egymás előtt nem ruházható át másra! Aggodalmaskodásunkat oldhatja a költő biztatása: „A vihar miatt ne vádold magad, / Reád csak a hajókormányt bízták” (Tóth Attila)! Saját életünk kormányzására épül emberhalász-küldetésünk. Szóban, tettben... egész életalakításunkban barátokat kell szereznünk a Jó Úgynek, az Evangéliumnak. Túl rövid ez a földi élet ahhoz, hogy végigtöpregjük. Itt menni kell, apostolkodni kell, hogy elszaporodjanak a jó emberek a földön. A végén talán sikerül eljutnunk oda, hogy elmondhassuk: „Tág egeidbe kapaszkodom, / és eleresztem a földet” (Nádasdy Éva).